

Anexa nr. 2 la ordinul ministrului educației naționale nr. 5003 / 02.12.2014

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

**Programa școlară
pentru disciplina**

MUZICĂ ȘI MIȘCARE

pentru școlile și secțiile cu predare în limba rromani

CLASELE a III-a – a IV-a

București, 2014

Notă de prezentare

Programa școlară pentru disciplina *Muzică și mișcare pentru școlile și secțiile cu predare în limba rromani* reprezintă o ofertă curriculară pentru clasele a III-a – a IV-a din învățământul primar, înscriindu-se în categoria disciplinelor abordate integrat. Situată la intersecția ariilor curriculare *Arte și Educație fizică, sport și sănătate*, această disciplină este prevăzută în planul-cadru de învățământ cu un buget de timp de 1 oră /săptămână.

Programa disciplinei *Muzică și mișcare pentru școlile și secțiile cu predare în limba rromani* este elaborată potrivit unui nou model de proiectare curriculară, centrat pe competențe. Construcția programei este realizată astfel încât să contribuie la dezvoltarea profilului de formare al elevului din ciclul primar. Din perspectiva disciplinei de studiu, orientarea demersului didactic pornind de la competențe permite accentuarea scopului pentru care se învață și a dimensiunii acționale în formarea personalității elevului.

Muzica joacă un rol important în viața oamenilor. Aproape că nu există om care să nu agreeze muzica, care să nu asculte zilnic, voit sau involuntar, muzică.

La vârsta de mic școlar, activitățile muzicale formează impresii, trezesc interesul pentru muzică, contribuie la formarea gustului muzical și stimulează simțul estetic, imaginația și creativitatea, dezvoltând auzul muzical al copiilor, simțul ritmic și memoria muzicală. Mișcarea armonioasă ce izvorăște din ritmul cântecelor pentru copii, favorizează dezvoltarea unei culturi a mișcării. La această vârstă, cântarea este în strânsă legătură cu mișcarea, cele două dezvoltându-se prin efectul reciproc. Disciplina *Muzică și mișcare* dezvoltă sensibilitatea, siguranța de sine, autodisciplina, concentrarea și relaționarea pozitivă cu ceilalți.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte particulare diverse.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Muzică și mișcare pentru școlile și secțiile cu predare în limba rromani* jalonează achizițiile de cunoaștere ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării constituie elemente de bază ale celor două domenii integrate, mijloace informaționale prin care se urmărește realizarea competențelor. Astfel, ele sunt grupate pe următoarele domenii:

- Cântare vocală
- Cântare instrumentală
- Elemente de limbaj muzical
- Mișcare pe muzică

Sugestiile metodologice includ recomandări de strategii didactice și elemente de evaluare continuă. Pornind de la competențele generale, sunt analizate strategiile de formare care contribuie predominant la realizarea acestora.

Disciplina *Muzică și mișcare* își păstrează caracterul de noutate în raport cu disciplinele studiate până în prezent în învățământul primar, prin caracterul său integrat. Principalele motive care au determinat abordarea integrată a acestei discipline sunt următoarele:

- învățarea holistică la această vârstă are mai multe șanse să fie interesantă pentru elevi, fiind mai apropiată de universul lor de cunoaștere;
- contextualizarea învățării prin referirea la realitatea înconjurătoare sporește profunzimea înțelegerii conceptelor și a procedurilor utilizate;
- abordarea integrată permite folosirea mai eficientă a timpului didactic și mărește flexibilitatea interacțiunilor;

- asocierea muzicii cu mișcarea este, pe de o parte, adecvată particularităților de vârstă ale copiilor, iar pe de altă parte are valențe pedagogice în sfera sprijinirii dezvoltării fizice armonioase, a coordonării motrice, a dezvoltării simțului estetic, a dezvoltării afective și a dezvoltării intelectuale.

Asocierea muzicii și a mișcării la nivelul curriculumului oficial prezintă câteva avantaje, prezentate mai jos:

- Stimulează manifestarea expresivă a elevului. De la cea mai fragedă vârstă, reacția spontană și naturală a copilului este mișcarea. Respectând acest specific, combinarea audiției și a cântecului cu mișcarea este pe deplin motivată, asigurându-se prin aceasta o practică muzicală tip joc, consonantă cu caracterul sincretic al activității școlarului mic.
- Reduce diferența contraproductivă între școală și viață. Elevul este motivat în spațiul școlar să învețe prin contactul cu un mediu prietenos, care îi valorifică exprimarea personală și creativă.
- Pune bazele învățării conceptelor muzicale la nivel elementar într-o manieră intuitivă, accesibilă.

Prezentă programă școlară propune o ofertă flexibilă, care permite cadrului didactic să modifice, să completeze sau să înlocuiască activitățile de învățare. Se urmărește astfel realizarea unui demers didactic personalizat, care să asigure formarea competențelor prevăzute de programă în contextul specific al fiecărei clase și al fiecărui elev.

După ce în primii trei ani (clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a), disciplina *Muzică și mișcare* a vizat un parcurs educativ specific etapei intuitive, ca primă etapă în realizarea educației muzicale, în clasele a treia și a patra se intră treptat în etapa notației muzicale, cu elemente de notație a înălțimilor, apoi și ale duratelor, urmărindu-se conștientizarea utilizării anumitor parametri sonori.

Construcția în spirală a programei permite, pe baza experienței acumulate, exprimarea evolutivă prin cânt și prin dans, cu accentuarea dimensiunilor afectiv-atitudinale și acționale ale formării personalității elevilor.

Elementele de conținut marcate prin asterisc (*) și corp de literă italic constituie recomandări pentru cadrul didactic, pe care le poate utiliza în timpul aflat la dispoziția sa, din bugetul total de timp alocat disciplinei.

Competențe generale

- 1. Receptarea unor cântece pentru copii și a unor elemente simple de limbaj muzical**
- 2. Interpretarea de cântece pentru copii, cu mijloace specifice vârstei**
- 3. Exprimarea unor idei, sentimente și experiențe prin intermediul muzicii și mișcării, individual sau în grup**

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Receptarea unor cântece pentru copii și a unor elemente simple de limbaj muzical

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
<p>1.1. Receptarea unor cântece din folclorul copiilor, colinde, a unor lucrări accesibile din patrimoniul cultural, cu sesizarea unor diferențe</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>audierea unor piese muzicale de mici dimensiuni, cu observarea unor diferențieri de expresivitate, tempo (lent/rapid), aspecte dinamice și timbrale</i> - <i>vizionarea unor spectacole, fragmente de concerte (în sala de spectacol sau pe internet), de exemplu, Prokofiev - Petrică și lupul</i> - <i>vizionarea unor desene animate cu suport muzical (de exemplu, Disney – Fantasia 1940 – Simfonia a șasea, Pastorală, de Beethoven)</i> 	<p>1.1. Receptarea unor cântece din folclorul copiilor, colinde, a unor lucrări accesibile din patrimoniul cultural, cu sesizarea unor diferențe de natură muzicală și de mișcare corporală/scenică</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>audierea unor piese muzicale, cu observarea unor diferențieri de gen, expresivitate, tempo (lent/rapid), măsură (binară/ternară), ritm, aspecte dinamice și timbrale</i> - <i>vizionarea unor desene animate cu suport muzical (de exemplu: Disney – Fantasia 2000 – Beethoven, Șostakovici, Respighi)</i> - <i>vizionarea unor spectacole de muzică și balet (în sala de spectacol sau pe internet)</i> - <i>exprimarea unor păreri personale față de lucrările audiate/vizionate</i>
<p>1.2. Sesizarea diferențelor de înălțime și durată între sunete, în audiția unor fragmente muzicale</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>audierea unor cântece de mică dificultate, cu observarea direcției înălțimilor</i> - <i>audierea unor cântece de mică dificultate, cu observarea diferențelor între durate</i> 	<p>1.2. Corelarea înălțimilor de sunete și a valorilor de note și pauze cu notația muzicală</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>audiție și urmărire pe portativ a notelor și pauzelor unor cântece simple, cu textul muzical în față, urmărind cu degetul pe hârtie sau pe tablă succesiunea de înălțimi de sunete și valori de note și pauze</i> - <i>exersarea notației înălțimilor, cu utilizarea noțiunilor de portativ, cheie (de sol), înălțimi de note de la sol (octava mică) la Sol2, alterații</i> - <i>exersarea notației duratelor, cu utilizarea noțiunilor de valori de note (notă întreagă, doime, pătrime, optime), respectiv de pauze (pătrime, optime)</i> - <i>jocuri de recunoaștere a înălțimilor și valorilor de note deja scrise</i> - <i>jocuri de diferențiere a duratelor prin mișcări (de exemplu, diferențierea pătrimilor și optimilor din cântecul „Melc, melc” într-un pas mare și doi pași mici)</i>
<p>1.3. Corelarea înălțimilor de note cu notația muzicală</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>audiție și învățare a cântecului notelor („Do, e-o doamnă prea frumoasă”)</i> - <i>exersarea notației înălțimilor, cu utilizarea noțiunilor de portativ, cheie de</i> 	<p>1.3. Sesizarea în cadrul cântecelor, a unor elemente de formă (repetiție/schimbare, alternanță strofă/refren)</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>exerciții și jocuri ce servesc separării cântecelor în strofe și comparării lor</i>

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
<p>sol, înălțimi de note de la do1 la do2</p> <ul style="list-style-type: none"> - jocuri de recunoaștere a înălțimilor de note deja scrise 	<ul style="list-style-type: none"> - jocuri de recunoaștere a refrenului în audiția unor cântece

2. Interpretarea de cântece pentru copii, cu mijloace specifice vârstei

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
<p>2.1. Cântarea individuală, în mici grupuri, în colectiv, cu asocierea unor elemente de mișcare și a acompaniamentului instrumental</p> <ul style="list-style-type: none"> - interpretarea vocală a cântecelor, cu utilizarea percuției corporale - a aplauzelor ritmice, a bătutului din picior - jocuri interpretative muzicale - dialog solist/cor sau între grupuri, ștafetă, împărțirea sarcinilor și diferențierea mișcărilor (cântarea melodiei/acompaniament, ritmul melodiei/măsură) - acompanierea cântecelor cu orchestra de jucării muzicale, percuție corporală <p>2.2. Utilizarea notației înălțimilor sunetelor în însușirea unor cântece</p> <ul style="list-style-type: none"> - exersarea citirii înălțimilor sunetelor din fragmente de melodii cunoscute - jocuri de citire a înălțimilor sunetelor unor melodii simple în ștafetă - joc de poziționare a corpului în funcție de înălțimile sunetelor 	<p>2.1. Cântarea individuală, în mici grupuri, în colectiv, însoțită de elemente de mișcare cu diferențieri expresive</p> <ul style="list-style-type: none"> - interpretarea vocală a cântecelor cu diferențieri expresive datorate nuanțelor, tempo-ului, dar și sugestiilor mimice, unor gesturi coregrafice sugestive - jocuri interpretative muzicale - dialog solist/cor sau între grupuri, ștafetă, împărțirea sarcinilor și diferențierea mișcărilor (cântarea melodiei/acompaniament, ritmul melodiei/metru) - acompanierea cântecelor cu orchestra de jucării muzicale, instrumente muzicale, percuție corporală - realizarea unor momente sincretice, prin îmbinarea textului, muzicii și mișcării scenice (inclusiv a dansului), de exemplu, scurte scenete <p>2.2. Utilizarea notației înălțimilor sunetelor și valorilor ritmice ale notelor și pauzelor pentru însușirea unor cântece</p> <ul style="list-style-type: none"> - exersarea citirii unor fragmente de melodii cunoscute, mai întâi a înălțimilor, apoi a duratelor, apoi prin corelarea celor doi parametri sonori - exersarea scrierii unor melodii simple, deja cunoscute

3. Exprimarea unor idei, sentimente și experiențe prin intermediul muzicii și mișcării, individual sau în grup

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
<p>3.1. Manifestarea unor reacții, emoții, sentimente sugerate de fragmente muzicale</p> <ul style="list-style-type: none"> - jocuri de mimare a unor atitudini corespunzătoare expresivității fragmentului muzical audiat 	<p>3.1. Manifestarea unor reacții, emoții, sentimente sugerate de fragmente muzicale însoțite de dans</p> <ul style="list-style-type: none"> - jocuri de exprimare mimică a reacției față de vizionarea unor fragmente muzicale însoțite de dans

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
<ul style="list-style-type: none"> - <i>joc de alegere a unor măști în funcție de expresivitatea muzicii audiate</i> - <i>stimularea exprimării spontane a unor reacții, emoții, sentimente față de scurte fragmente muzicale contrastante (de exemplu, desene animate adecvate vârstei)</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>jocuri de imitare a unor mișcări caracteristice animalelor pentru ilustrarea unui fragment muzical/coregrafic (de exemplu, imitarea grației lebedelor, ca în baletul vizionat, față de mișcarea greoaie a ursului)</i> - <i>stimularea exprimării spontane a unor reacții, emoții, sentimente față de scurte fragmente muzicale contrastante (de exemplu, Carnavalul animalelor de C. Saint Saens)</i>
<p>3.2. Exprimarea prin mișcări corporale a unor lucrări/fragmente muzicale</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>dansuri populare cu caracteristici diverse, cu manifestare individuală, pe perechi sau în grup</i> - <i>dansuri libere pe piese muzicale diverse</i> - <i>jocuri de recunoaștere și diferențiere a unor dansuri cunoscute</i> - <i>jocuri de mimare prin mișcare corporală/dans a unor povești scurte</i> 	<p>3.2. Diferențierea anumitor caracteristici (muzicale și de mișcare) în exprimarea prin dans</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>dansuri populare cu caracteristici diverse, cu manifestare individuală, pe perechi sau în grup</i> - <i>dansuri libere, de societate, moderne</i> - <i>jocuri de diferențiere a mișcărilor între dansuri lente/rapide, binare/ternare, individuale/colective</i> <p>3.3. Improvizarea unor melodii, asociate cu mișcări corporale</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>improvizarea unor melodii, plecând de la un grup de înălțimi de sunete date</i> - <i>improvizarea unor fragmente melodice, pe un ritm dat</i> - <i>generarea unui dans liber sau a altor elemente de mișcare (acompaniament prin percuție corporală, dirijat intuitiv) pe melodiile proprii, sau create de colegi</i> - <i>exprimarea liberă, creativă, cu ajutorul sunetelor și mișcării, față de o stare emoțională, impresie etc.</i> - <i>crearea unor fragmente melodico-ritmice simple, utilizând programe informatice</i> - <i>dezbaterea și aprecierea creațiilor colegilor și a celor proprii</i>

Conținuturi

Domenii	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Cântare vocală	Cântare vocală, în colectiv, în grupuri, individual Poziție, emisie naturală, ascultarea și preluarea tonului, semnal de debut, dicție, sincronizare cu colegii și/sau acompaniamentul	Cântare vocală, în colectiv, în grupuri, individual Poziție, emisie naturală, ascultarea și preluarea tonului, semnal de debut, dicție, sincronizare cu colegii și/sau acompaniamentul
Cântare instrumentală	Percuție corporală diversă Utilizarea de jucării muzicale, până la nivel de orchestră de jucării Cântare cu acompaniament realizat de cadrul didactic și/sau de copii (jucării, percuție corporală)	Percuție corporală diversă Utilizarea de jucării muzicale, instrumente muzicale simple până la nivel de ansamblu orchestral Cântare cu acompaniament realizat de cadrul didactic și/sau de copii (jucării, percuție corporală, instrumente muzicale)
Elemente de limbaj muzical	Melodia - diferențierea înălțimilor sunetelor, elemente de notație portativ, cheie sol, note de la do1 la do2 Legătura dintre text și melodie - strofa/refrenul Ritmul sunete lungi/scurte Timbrul sunete din mediul înconjurător, sunete muzicale vocale/instrumentale Dinamica (nuanțe) Genuri muzicale: folclorul copiilor, colinde, dansuri	Melodia - diferențierea înălțimilor sunetelor, elemente de notație portativ, cheie sol, note de la sol (octava mică) la sol2 <i>*alterații (diez, bemol, becar)</i> Legătura dintre text și melodie - strofa/refrenul Semnul de repetiție Ritmul valori de note (notă întregă, doime, pătrime, optime) și pauze (de pătrime și optime), măsurile de 2, 3 și 4 timpi Timbrul sunete din mediul înconjurător, diferențierea tipurilor de voce umană (copil, femeie, bărbat), a anumitor instrumente muzicale Dinamica (nuanțe) Genuri muzicale: folclorul copiilor, colinde, dansuri, genuri clasice/de divertisment Elemente de formă strofă/refren, repetiție/schimbare
Mișcare pe muzică	Dansuri populare mișcări sugerate de ritm mișcări libere	Dansuri populare Dansuri de societate și moderne mișcări de tactare a măsurii mișcări sugerate de ritm, melodie, expresivitate mișcări libere

Sugestii pentru repertoriul de cântece, dansuri și audiții

	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Repertoriu de cântece	<p>Gelem, gelem Mămăliga kirali Keren čhajorră!len drom! Kalo gadorro, parne sandâlke O čhavorro Thaj me but kamlem me Mur' Divel Sa o rroma Aven, rromalen Loli phabaj Arakhlem la p-i ulica <i>Kolinde: K-o Betleèmo tele, Adès Biandilo o Xristos, Thaj so šukar nevipen, E ivesqe luludă, O phuro parne balenča și altele, în funcție de nivelul elevilor</i> O gonorro duje lovenča, <i>i vèrsia palal i Elena Nuică</i> I buzni thaj le trin buznorre, <i>i vèrsia palal i Elena Nuică</i> <i>Amboldine thaj adaptisarde gilă: Putar e kana mišto, O barrutno pòdo și altele, în funcție de nivelul elevilor</i></p>	<p>Gelem, gelem Odoj, tele, o rroma bašaven Hop, tu, phrala Ame butvar phiras bokhale Sarre patră Sar ame savorre sam tire čhave Nane coxa And-o vurdon Hej, rromalen Lenorrie, lenorri Si la kale bal <i>Kolinde: K-o Betleèmo tele, Adès Biandilo o Xristos, Thaj so šukar nevipen, E ivesqe luludă, O phuro parne balenča și altele, în funcție de nivelul elevilor</i> O gonorro duje lovenča, <i>i vèrsia palal i Elena Nuică</i> I buzni thaj le trin buznorre, <i>i vèrsia palal i Elena Nuică</i> <i>Amboldine thaj adaptisarde gilă: Putar e kana mišto, O barrutno pòdo și altele, în funcție de nivelul elevilor</i></p>
Dansuri	<p>Jocuri tradiționale rrome specifice zonei sau neamului de rromi Dansuri populare specifice zonei și perioadei anului Hora lentă, Ciuleandra, Brașoveanca</p>	<p>Jocuri tradiționale rrome specifice zonei sau neamului de rromi Dansuri populare specifice zonei și perioadei anului Hora lentă, Hora rapidă, Sârba, Alunelu', Brăul Valsuri, menuete Dansuri moderne – pop, hip-hop etc., de societate – vals, samba</p>
Audiții	<p>Antonio Vivaldi – Anotimpurile, Georg Friedrich Handel - Muzica Apelor, Joseph Haydn – Simfonia „Surpriza”, partea a II-a, Wolfgang Amadeus Mozart – Eine kleine Nachtmusik, Ludwig van Beethoven – Fur Elise, Robert Schumann – Scene pentru copii, Antonin Dvorak – Humoreska, Serghei Prokofiev – Petrică și lupul, George Enescu – Bourree din Suita pentru pian Vizionare filme animate muzicale – Disney „Fantasia”</p>	<p>Wolfgang Amadeus Mozart – Simfonia nr. 41, „Jupiter”, Concertul pentru pian și orchestră în La major, nr. 23, KV 488, Ludwig van Beethoven - Simfonia a V-a, partea I, Nikolai Rimski-Korsakov – Zborul cărăbușului, Camille Saint-Saens – Carnavalul animalelor, Frederick Chopin – preludii, Grigoraș Dinicu – Hora staccato, Johannes Brahms – Dansuri ungare, Johann Strauss – Valsuri, Polka pizzicato Vizionare filme animate muzicale – Disney „Fantasia” Vizionare balet (Piotr Ilici Ceaikovski – Frumoasa din pădurea adormită, Lacul lebedelor, Spărgătorul de nuci)</p>

Sugestii pentru repertoriul de cântece, dansuri și audiții – traducere în limba română

	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Repertoriu de cântece	<p>Am mers, am mers Mămăligă cu brânză Fetelor, faceți loc! Cămașă neagră, sandale albe Băiețelul Eu tare am dorit Dumnezeule meu Toți rromii Veniți, rromilor Măr roșu Am găsit-o pe stradă <i>Colinde: Jos la Betleem, Astăzi s-a născut Hristos, O ce veste minunată, Florile dalbe, Moș Crăciun cu plete dalbe și altele, în funcție de nivelul elevilor</i> Punguța cu doi bani, <i>versiune realizată de Elena Nuică</i> Capra cu trei iezi, <i>versiune realizată de Elena Nuică</i> <i>Cântece traduse și adaptate: Deschide urechea bine, Podul de piatră și altele, în funcție de nivelul elevilor</i></p>	<p>Am mers, am mers Acela stă jos, rromii cântă Hop, tu, frate De multe ori umblăm flămânzi Toate frunzele Noi toți suntem fiii tăi Nu am fustă În căruță Hei, rromilor Vale, vălișoară Are părul negru <i>Colinde: Jos la Betleem, Astăzi s-a născut Hristos, O ce veste minunată, Florile dalbe, Moș Crăciun cu plete dalbe și altele, în funcție de nivelul elevilor</i> Punguța cu doi bani, <i>versiune realizată de Elena Nuică</i> Capra cu trei iezi, <i>versiune realizată de Elena Nuică</i> <i>Cântece traduse și adaptate: Deschide urechea bine, Podul de piatră și altele, în funcție de nivelul elevilor</i></p>
Dansuri	<p>Jocuri tradiționale rrome specifice zonei sau neamului de rromi Dansuri populare specifice zonei și perioadei anului Hora lentă, Ciuleandra, Brașoveanca</p>	<p>Jocuri tradiționale rrome specifice zonei sau neamului de rromi Dansuri populare specifice zonei și perioadei anului Hora lentă, Hora rapidă, Sârba, Alunelu', Brăul Valsuri, menuete Dansuri moderne – pop, hip-hop etc., de societate – vals, samba</p>
Audiții	<p>Antonio Vivaldi – Anotimpurile, Georg Friedrich Handel - Muzica Apelor, Joseph Haydn – Simfonia „Surpriza”, partea a II-a, Wolfgang Amadeus Mozart – Eine kleine Nachtmusik, Ludwig van Beethoven – Fur Elise, Robert Schumann – Scene pentru copii, Antonin Dvorak – Humoreska, Serghei Prokofiev – Petrică și lupul, George Enescu – Bourree din Suita pentru pian Vizionare filme animate muzicale – Disney „Fantasia”</p>	<p>Wolfgang Amadeus Mozart – Simfonia nr. 41, „Jupiter”, Concertul pentru pian și orchestră în La major, nr. 23, KV 488, Ludwig van Beethoven - Simfonia a V-a, partea I, Nikolai Rimski-Korsakov – Zborul cărăbușului, Camille Saint-Saens – Carnavalul animalelor, Frederick Chopin – preludii, Grigoraș Dinicu – Hora staccato, Johannes Brahms – Dansuri ungare, Johann Strauss – Valsuri, Polka pizzicato Vizionare filme animate muzicale – Disney „Fantasia” Vizionare balet (Piotr Ilici Ceaikovski – Frumoasa din pădurea adormită, Lacul lebedelor, Spărgătorul de nuci)</p>

Sugestii metodologice

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta cadrul didactic în aplicarea programei școlare pentru proiectarea și derularea la clasă a activităților de predare-învățare-evaluare, în concordanță cu specificul acestei discipline integrate.

Copilul va învăța, prin metode adecvate vârstei, ceea ce îi este necesar pentru dezvoltarea sa armonioasă la această etapă de vârstă și pentru a face față cu succes cerințelor școlare. Cadrul didactic va urmări sistematic realizarea de conexiuni între discipline, creând contexte semnificative de învățare pentru viața reală.

Programa școlară se adresează profesorilor. Proiectarea demersului didactic începe cu lectura personalizată a programei școlare, lectură realizată pe orizontală, în succesiunea următoare: competențe generale, competențe specifice, activități de învățare, conținuturi. Demersul permite să se răspundă succesiv la următoarele întrebări:

- În ce scop voi face? (identificarea competențelor)
- Cum voi face? (determinarea activităților de învățare)
- Ce conținuturi voi folosi? (selectarea conținuturilor)
- Cu ce voi face? (analiza resurselor)
- Cât s-a realizat? (stabilirea instrumentelor de evaluare)

Strategii didactice

Această etapă de școlaritate reprezintă un moment important pentru stimularea flexibilității gândirii, precum și a creativității elevului. În acest sens, cadrul didactic va insista pe trezirea interesului copilului pentru această disciplină și pe dezvoltarea încrederii în sine. Astfel, jocul didactic, cântul și dansul vor predomina, asigurând contextul pentru participarea activă, individuală și în grup, care să permită exprimarea liberă a propriilor idei și sentimente. De asemenea, accentul se va pune pe spontaneitatea și creativitatea ideilor/ mesajelor / manifestărilor copilului.

Cântarea vocală, cântarea instrumentală (cu jucării muzicale) și audiția muzicală sunt mijloacele esențiale de realizare a educației muzicale, fiecare dintre acestea fiind însoțită de mișcare.

Utilizarea instrumentelor muzicale este o opțiune condiționată de disponibilul școlii, dar și de cel personal al elevilor, cele mai accesibile fiind pianul electric (sau alte instrumente cu claviatură), blockflote, fluier, nai, instrumente de percuție precum tamburina, trianglul, toba mică, mici marimbe.

În cazul unor elevi cu probleme de emisie sonoră sau de percepție deficitară (disfonie, afonie etc.), accentul se va pune pe parametrul ritmic al exprimărilor muzicale și pe mișcare. Astfel, prin participarea activă ca acompaniatori (prin instrumente muzicale simple, percuție corporală), sau prin dirijat în vederea coordonării, elevii respectivi se vor integra în grupul interpreților, contribuind la succesul manifestărilor colective, evitând marginalizarea, frica și reacțiile de respingere la adresa disciplinei.

Apariția noțiunilor de notație muzicală, gradual, permite copiilor conceptualizarea unor componente ale limbajului muzical și începerea descifrării unor elemente de text muzical (portativ, cheie, înălțimi și durate de note, alterații, durate de pauze). Această activitate reprezintă un început, o familiarizare cu noțiuni ce vor fi operaționale mai târziu. Capacitatea de utilizare a textelor muzicale se va dezvolta în anii de gimnaziu și liceu până la autonomie. Aspectele conceptuale se vor releva majoritar din practică, utilizând experiențele de cânt și dans, constituind un suport al activităților practice, majoritare, fără a deveni titluri de lecție, obiective principale în educarea copiilor la această vârstă.

Cântecul ocupă locul cel mai important în educația muzicală a copiilor, cu condiția ca ambitusul, linia melodică, structura ritmică, conținutul de idei și îmbinarea textului cu melodia să respecte capacitatea vocală și particularitățile de vârstă ale copiilor.

O cerință desprinsă din programă este aceea a utilizării în forme variate a jucăriilor muzicale, ceea ce reprezintă o contribuție la firescul, exuberanța, creativitatea și spontaneitatea copiilor în manifestarea lor muzicală.

Mișcarea pe muzică, la această vârstă, înseamnă:

- bătăi din palme, pe genunchi, pe piept etc.;
- pași egali, pe loc sau în deplasare;
- pași simpli de dans;
- ridicare ritmică pe vârfuri;

- mișcări ale brațelor, ale trunchiului;
- mișcări sugerate de textul cântecului (acțiuni, personaje);
- mânuirea jucăriilor muzicale;
- dirijat.

Propunerea programei de realizare a educației muzicale prin joc înseamnă asocierea mișcării, ca mijloc interpretativ specific copiilor, atât cu cântecul, cât și cu audiția. Această modalitate de lucru dă copilului bucuria unor manifestări spontane și originale pe muzică, acte menite să-i trezească în final interesul și atracția pentru muzică, încrederea în capacitatea sa de a opera cu muzica.

Competențele prevăzute de programă conduc demersul didactic de la receptare spre redare și apoi spre dezvoltarea creativității, atât în ceea ce privește repertoriul de cântece, corelarea muzicii cu mișcarea, cât și elementele de limbaj muzical. Modalitățile de lucru propuse sunt menite să dezvolte abilitățile creative ale copiilor, abilități care să poată fi transferate într-o varietate de contexte educative.

Evaluarea reprezintă o componentă intrinsecă a predării și învățării. Se recomandă cu prioritate abordarea modernă a evaluării din perspectiva utilității acesteia pentru activitatea de învățare. În acest context, sunt adecvate metode precum: observarea sistematică a comportamentului elevilor, urmărind progresul personal, autoevaluarea, realizarea unor proiecte care să valorifice achizițiile copiilor și să stimuleze în același timp dezvoltarea de valori și atitudini, în contexte firești, sincretice, adaptate vârstei. De asemenea, evaluarea orientează cadrul didactic în reglarea strategiilor de predare, pentru o mai bună adecvare la particularitățile individuale și de vârstă ale elevilor.

Procesul de evaluare va pune accent pe recunoașterea experiențelor de învățare și a competențelor dobândite de către copii în contexte nonformale sau informale. Evoluția copilului va fi înregistrată, comunicată și discutată cu părinții. În întreaga activitate de învățare și evaluare va fi urmărit, încurajat și valorizat progresul fiecărui copil.

Prin accentul pus pe exprimarea liberă, pe creativitate, prin manifestările artistice ce rezultă din activitățile de învățare, disciplina *Muzică și mișcare* constituie un element de suport în ceea ce privește succesul școlar, creșterea satisfacției elevilor, dar și privitor la legătura școlii cu mediul familial. În același timp, această disciplină oferă ocazia descoperirii și încurajării aptitudinilor artistice ale copiilor.

Sugestii de materiale suport:

- Colecția de cântece scrise Cele mai iubite cântece rromne [Selecția, redactarea în limba rromani, traduceri, Note și Cuvânt înainte: prof. univ. dr. Gheorghe Sarău. Notații și adaptări muzicale: prof. Aurică Mustăța și prof. Daniela T. Grigore, de la Liceul de muzică „Dinu Lipatti” din București. Ilustrații: Loredana Dan], Brașov: Editura „Orientul Latin”, 2000, 186 p. [finanțator: C.R.C.R. Cluj Napoca].
- Colecția audio Cele mai iubite cantece rromne. Versiunea electronică aparține Organizației Parudimos din Timișoara, iar versiunea de editare aparține lui Gheorghe Sarău. Aranjament muzical: Formația: „Purane gilia” („Cântece vechi”) din Timișoara, compusă din: Bobi Barbu - chitara, Milos Frigli - clape, Sandu Diculov – vioară. Textul rrom: Gheorghe Sarău. Solist vocal: Gheorghe Sarău.
- Culegere de texte în limba rromani. Manual pentru anii II - IV de studiu. Tekstonqo lil anθ-i rromani čhib, [autor: Gheorghe Sarău], București: Editura Didactică și Pedagogică, 2000, 188 p. [Ediția a III-a; ediții anterioare: 1995, 1999]. Finanțator: MEC.
- Paramisă haj gilă rromane. Povești și cântece rromne, [autor: C. S. Nicolăescu – Plopșor], București: Editura Kriterion, [Colecția „Biblioteca rromă ”, ex. nr.1], 1997, 116 p. [Ediție îngrijită, Note asupra ediției, Vocabular (rrom-român și român- rrom) realizate de: prof. univ. dr. Gheorghe Sarău cu studenții Adina Potochin și Edy Săvescu. Postfață: prof. univ. dr. Octav Păun]. Finanțator: FSD București.
- Limba și literatura rromani. Manual pentru clasa a III-a. I rromani čhib thaj i literatūra vaš i trinto klăsa, Gheorghe Sarău 2005, București: Editura Sigma, 104 p. (Colinde traduse în limba rromani de profesorul rrom Mantu Stoica; paginile 47-49).

Grupul de lucru

Iulian Bogdan Vodă	Institutul de Științe ale Educației
Adrian Brăescu	Ministerul Educației Naționale
Ana Maria Pârvu	Școala Gimnazială „Emil Racoviță”, București
Gheorghe Sarău	Ministerul Educației Naționale
Ionel Cordovan	Școala Gimnazială „Puiu Sever”, Ineu
Noemi Cordovan	Școala Gimnazială „Puiu Sever”, Ineu